



Princ Valijant[®]

OSAMNAESTI TOM: 1971-1974.
HAROLD R. FOSTER DŽON KALEN MARFI

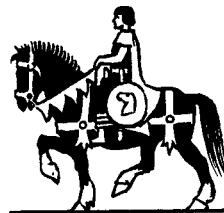
S engleskog preveo
Goran Skrobonja



Čarobna
knjiga

Classic Episodes in Hal Foster's

Prince Valiant



IN THE DAYS OF
KING ARTHUR



Gore: Naslovnica Klasičnih epizoda „Princa Valijanta® u danima kralja Artura Hala Fostera“ (1975),
koje je priredio Bil Krauč ML., a objavio ih je (prvobitno) Muzej stripske umetnosti, Grinič, Konektikat.

SEĆANJA NA HALA I DŽEKA

Predgovor Brajana Vokera

Bilo je proleće 1974. i ja sam nedavno diplomirao na koledžu. Krećio sam po kućama, radio kao scenarista slobodnjak i crtao kako bih se izdržavao. Moj otac Mort Voker pozvao me je da se pridružim njemu i Džou D'Anđelu, predsedniku *King fičers sindiketa*, u poseti staroj palati iza ugla nedaleko od naše porodične kuće u Griniču, u Konektikatu. Mort je planirao da iznajmi 75 godina staru palatu Midovih za predloženi muzej stripa i pitao da li bih ja mogao da pomognem u čišćenju i krečenju enterijera.

Oko mesec dana kasnije, pošto smo završili sa renoviranjem prizemlja, moj otac je objavio: „Sad moramo da počnemo sa postavljanjem eksponata.“ Nikad nisam radio u muzeju ili galeriji i pojma nisam imao kako se rukuje umetninama niti kako se prave izložbe. Nije postojao nijedan drugi muzej stripa, pa nije bilo ni smernica koje bi se mogle pratiti. Smislili smo sistem za postavljanje originalnih crteža na mat table sa foto-uglovima i njihovu zaštitu pleksiglasom. Predstavili smo originale kakvi jesu, bez uklanjanja ili pokrivanja napomena na marginama, osnovnih linija olovke, brisanja, preplepljivanja, nalepnica sa kopirajtom i registracionih oznaka. Kupili smo polovnu fotostat kameru za pravljenje oznaka i potpisa.

Za prvu izložbu, Mort je izneo crteže sa zida svoje radne sobe i poklonio ih Muzeju. Rik Maršal se pojavio sa mapom pod rukom i upitao: „Kako mogu da pomognem?“ Jedan broj crteža koje smo pozajmili od njega tog dana ostao je u Muzeju osamnaest godina. Bil Krauč je služio kao nezvanični gostujući kustos na prvih nekoliko izložbi. Drugi kolekcionari pozajmljivali su umetnine da popune praznine. Devedesetogodišnji crtač Hari Heršfilf donirao je originalne, rukom bojene stranice stripova *Žuti deran* i *Baster Braun* Ričarda Autkolta kao trajne poklone kolekciji.

Muzej stripske-umetnosti otvorio je svoja vrata javnosti 11. avgusta 1974.

Pokrivanje od strane lokalnih novina i nacionalnih medija pomoglo je da se glas pronese. Iako neki posetioci nisu znali šta da očekuju kada su došli, većina je otišla sa osmehom na licu i obećanjem da će se vratiti. Ubrzo smo morali da proširimo parkiralište kako bi masa posetilaca imala gde da se parkira.

U prvom broju muzejskog biltena *Inklings* Mort je napisao: „Za nas je Muzej živi entitet koji diše, komeša se. Nije to mesto gde ljudi uđu, pogledaju crteže na zidu i izađu. Tu su projekcije slajdova, animirani crteži, skulpture u stvarnoj veličini i aktivnosti svih vrsta.“

Trajne izložbe sadržale su primere iz rastuće muzejske zbirke, predstavljajući sve glavne žanrove – strip-kaiševe, novinske table, sveske, crteže iz uvodnika, crteže iz časopisa, sportske crteže, ilustracije, karikature i animaciju. Naša prva specijalna izložba *Retrospektiva Volta Kelija i Pogoa* trajala je od 2. marta do 30. aprila 1975. i bila je preuzeta kao deo izložbe u Springfildskom muzeju lepih umetnosti u Masačusetsu. Pored originalnih kaiševa stripa *Pogo*, bili su tu i lični predmeti poput skica iz detinjstva, ilustracija za knjige i crteža za animacije iz zbirke Voltove udovice Selbi Keli.

Da bi proslavio objavljivanje 2000. nedeljne stranice *Princa Valijanta*[®], Muzej je postavio svoju drugu undividualnu retrospektivu. *Izložba Hala Fostera* trajala je od 8. juna do 31. avgusta 1975. Sadržala je izbor probnih otisaka

Princa Valijanta[®] u punom koloru, koji su bili izloženi hronološki kako bi prikazali razvoj Fosterove epske priče. Bili su tu takođe i primeri Fosterovih dečakih skica, radova za reklame, ilustracija za časopise, retkih fotografija, ličnih predmeta, albuma sa isečcima, pisama, božićnih čestitki, knjiga na stranim jezicima, promotivnih materijala *King fičersa* uz prezentaciju slajdova sa više od osamdeset nedeljnih stranica *Tarzana* i *Princa Valijanta*[®].

Uz pomoć gostujućeg kustosa Bila Krauča, Muzej je objavio lep katalog od 35 strana dimenzija 28 cm × 41 cm sa reprintima ključnih momenata iz istorije tog stripa. „U odabiru reprezentativnih epizoda sa 2.000 nedeljnih stranica“, napisao je Krauču uvodu, „bilo je teško birati među radovima koji su vizuelno izvanredni i avantura koje su značajne za čitavu sagu.“ Izabrane stranice dokumentovale su mnoge značajne događaje iz uzbudljive karijere princa Valijanta i ukazale su na neka od najspektakularnijih Fosterovih umetničkih dostignuća. Krauč je zaključio: „Muzej strip-umetnosti nada se da će pronicljivi čitaoci ove klasične zbirke na kraju shvatiti zbog čega je Hal Foster poznat kao otac pustolovnog stripa.“

Glavni eksponat izložbe bio je izbor velikih originala *Princa Valijanta*[®] dimenzija 58,42 cm × 86,36 cm. Prva stranica, objavljena 13. februara 1937, pozajmljena je od Univerziteta Sirakuza, kojem je Foster ranije donirao mnoge svoje rane radove. Čuvena nedeljna stranica sa Raspevanim mačem, od 19. juna 1938, pozajmljena je iz zbirke crtača Ala Vilijamsona.

Foster i njegova žena Helen doputovali su sa Floride da prisustvuju otvaranju 8. juna. Sećam se da sam stajao kraj osamdesetdvostranice crtača, koji se oslanjao o štap dok je gledao u stranu sa Raspevanim mačem. Pogledao je u mene, zavrteo glavom i rekao: „U to vreme sam se baš rasturao od posla.“



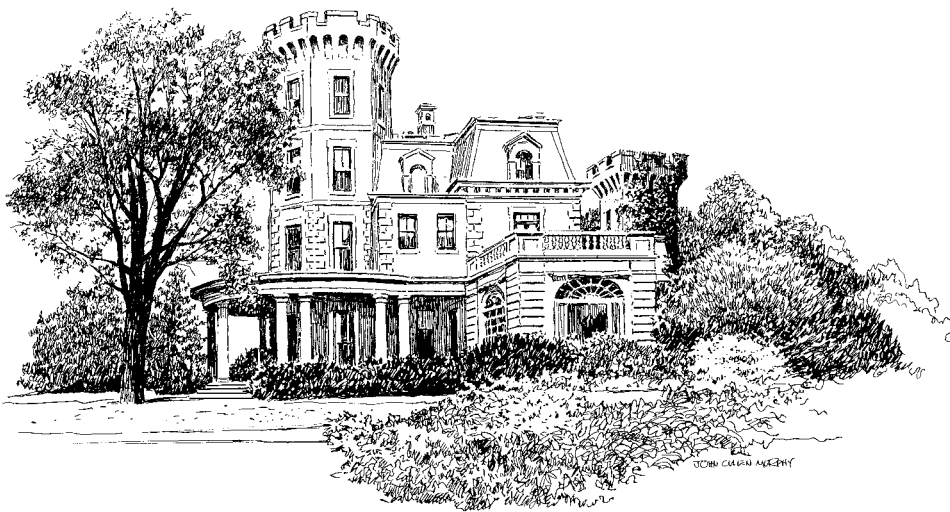
Fotografije sa otvaranja Izložbe Hala Fostera (8. jun – 31. avgust 1975). Džon Kalen Marfi i Hal Foster se savetuju (levo); Foster razgovara sa obožavaocima dok stoji ispred stranice *Tarzana* (centar); i crtač i istoričar stripa Bob Bajndig (1920–2007) divi se stranici br. 1 *Princa Valijanta*[®], 13. februar 1937. Desno je stranica br. 30 *Princa Valijanta*[®], 4. septembar 1937 (desno).



Foster je bio toliko zadovoljan izložbom da je donirao ostatak svojih originalnih crteža i drugih sa njima povezanih materijala Muzeju. Ova zbirka je trenutno smeštena u Biblioteci i muzeju stripa Bilija Ajrlenda na Univerzitetu države Ohajo.

Izložba je sadržala i neke od scenarija i skica u olovci koje je Foster radio za Džona Kalena Marfija, koji je počeo da pomaže u radu na stripu 1970. U intervjuu koji je 1974. dao za *Kartunist PROFajls*, Foster se prisetio kako je probao jednog ili dva ilustratora pre nego što se odlučio za Džeka Marfija. „Oko godinu dana, Džek je radio pozadine, a onda sam ga pustio da počne sa skiciranjem glavnih likova. Divio sam se njegovim sportskim ilustracijama i radu na *Velikom Benu Boltu*, i tražio sam da dođe i pokaže mi svoje radove. Tako smo počeli. Izuzetno sam zadovoljan njegovim radom na *Princu Valijantu*“.

„Obeležavao sam brojevima stranice *Princa Valijanta* i sâm ih crtao do broja 1.788“, nastavio je Foster. „Ljudi su odmah приметili da moje ime nije na slici u dnu i neki su napisali da nikada to više neće da čitaju. Izgleda da svi znaju da ga radi Džek Marfi, mada nikada nije napisao svoje ime [u vreme ovog intervjua].“



Gore: 75 godina stara kuća Midovih u Griniču, u Konektikatu, bila je prva lokacija za Muzej stripske-umetnosti Morta Vokera. Crtež perom i tušem delo je crtača Supermena, Dagleasa Kertisa Kurta Svona (Amerikanac, 1920–1996).

U sredini: Druga lokacija za Muzej stripske-umetnosti bio je Zamak Vord u Raj Bruku, u Njujorku. Kuću je podigao mašinski inženjer Vilijam E. Vord, i bio je to prvi dom na svetu izgrađen primenom armiranog betona. Crtež perom i tušem delo je crtača Velikog Bena Bolta i Princa Valijanta*, Džona Kalena Marfija (1919–2004).



Dole: Fotografija sa prijema povodom useljenja u zamak i otvaranja Muzeja stripske-umetnosti u Zamku Vord, snimljena 12. novembra 1977. Prisutni likovi iz stripa bili su (slevo nadesno): Supermen sa Kurtom Svonom, Tarzan sa Džoom Kubertom, Redov Bili sa Mortom Vokerom, Džefi i Doli sa Bilom Kinom, Hogar Strašni sa Dikom Braunom, Eva Džons sa Stenom Drejkom, i princ Valijant sa Džonom Kalenom Marfijem.

„Zaluđenici za strip okupljaju se kao neki religiozni kult, i mene je sve to uznemiravalo“, vajkao se Foster. „Ljudi u *King Fichersu* kazali su mi da ne marim za to, da nisu oni ti koji kupuju strip, već urednici novina. Bio sam podozriv i pripremio se za pad tiraža. Međutim, to se nije dogodilo. Sada su pisma veoma prijatna i sve je ispalo veoma dobro. Postajem čak i malo ljubomoran.“

Na izložbi u Muzeju bila su izložena Fosterova tekstualna i skicirana uputstva kraj Marfijevih dovršenih strana. „Kad se uvodi novi lik“, objasnio je on, „šaljem grubu skicu lica tako da Džek tačno zna šta želim, i pišem mu opis dotične ličnosti. Ujedno uzmem i parče papira veličine pisma i ugrubo podelim stranicu na slike koliko bi po mom mišljenju trebalo da ih bude. Međutim, Džek sve crta. Saradujemo uglavnom preko pošte.“

Sledeće godine, u junu 1976, Džek Marfi je bio gostujući govornik Programa slavnih crtača u Muzeju stripske-umetnosti, koji je održavan prve nedelje svakog meseca. Održao je ilustrovano predavanje na tremu palate Midovih i nosio je periku, štit i mač igračku kako bi pokazao kako je sam sebi pozirao kada je ilustrovao *Princa Valijanta*®.

Godine 1977, Muzej se preselio u Zamak Vord u Raj Bruku, u Njujorku. Jednog dana, Džek je zaustavio kola na prilaznom putu i popeo se na haubu. Upitao sam ga šta radi, a on je objasnio da pokušava da bolje sagleda zgradu. Ilustracija perom i tušem koja je iz toga proistekla upotrebljena je na svoj našoj papirnoj galanteriji, posetnicama i brošurama. Džekov originalni crtež je takođe u zbirci kod Bila Ajrlenda.

Mnogo godina smo prodavali skice Hala Fostera u olovci u suvenirnici Muzeja. Imali smo i originalne nedeljne strane *Princa Valijanta*® kako Fosterove tako i Marfijeve, i prodavali ih. Ja lično nemam nijedan Fosterov rad, ali imam divnu stranu *Princa Valijanta*® koju mi je Džek poklonio 1973.

Iako nikada više nisam video Hala Fostera, Džeka Marfija sam viđao često u godinama koje su nastupale. On i njegova žena Džoun su me krstili i došli su mi na venčanje 1981. Redovno su posećivali naš Godišnji otvoreni šampanjac-turnir iz kroketa i 1985. nam poklonili divan akvarel koji je Džek naslikao sa pastoralnom scenom na prijemu. Godine 1999, Ogranak Nacionalnog društva crtača stripa u Konektikatu uručio je Džeku Nagradu za legende za njegovu profesionalnu karijeru u trajanju od 63 godine. Prisustvovao sam njegovoj komemoraciji 2004.

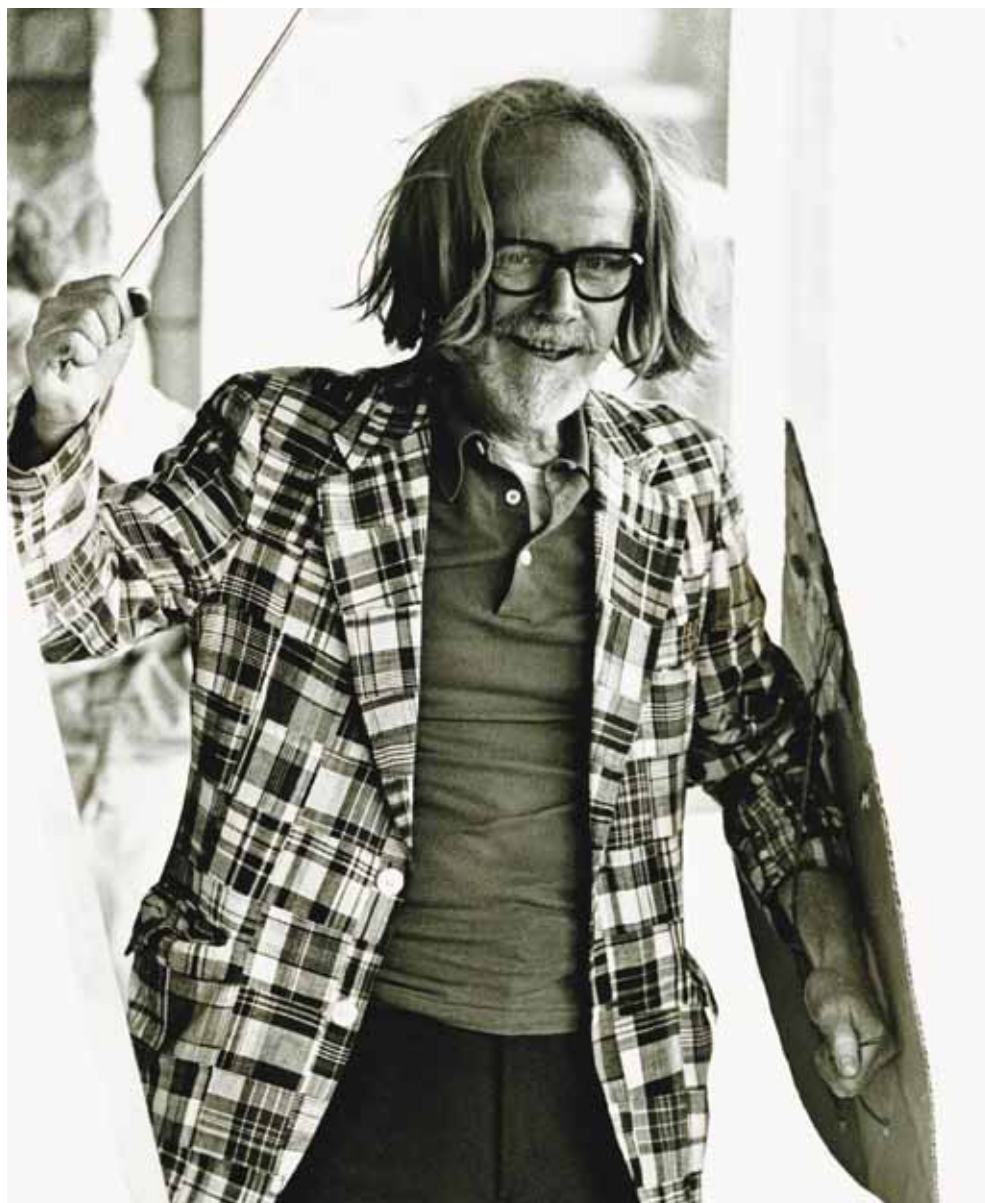
Uvek sam uživao u svojim razgovorima sa Džekom na muzejskim događajima i prilikom poseta njegovom studiju. On je bio izuzetno potkovan znanjem o temama od književnosti do bejzbola. Govorio je tiho i skromno. Cenio sam njegovo prijateljstvo i divio mu se kao jednom od najvećih crtača generacije mog oca. Bila je privilegija poznavati ga.

Urednikova napomena: Džon Kalen Marfi bio je kum Brajanu Vokeru.

Ilustracije na strani 6 i fotografije na stranama 6 i 7 obezbeđene su zahvaljujući Brajanu Vokeru.



**PRINC VALIJANT TONOVIMA
SVOG LEUTA DOČEKUJE
ČLANOVE N. D. C. S-A I
NJIHOVE PARNJAKE U
SCENSKIM UMETNOSTIMA.**



Gore: Redak solo crtež Princa Valijanta iz publikacije Nacionalnog društva crtača stripa The Cartoonist, 17. april 1975.

Dole: Džon Kalen Marfi spreman da se odbrani od horde zavojevača Pikta.



Gore: Originalni akvarel Hala Fostera iz Princa Valijanta®, tabla 1788, od 16. maja 1971, slika 2 (stranica 136. iz 17. toma u izdanju Čarobne knjige). To je poslednja stranica koju je on ilustrova.

MOJE PRIJATELJSTVO SA DŽEKOM

Džeri Dima

Prvi put sam ugledao Džona Kalena Marfija u kuhinji Morta Vokera. Bilo je to pred kraj leta 1956, oko sedam uveče. Vokerovi su priredili prijem sa večerom. Bilo je to toliko davno da su ljudi pili koktel menheten i nosili šeširiće namenjene proslavi.

Ja sam završio koledž u Arizoni i kroz niz slučajnosti došao u Konektikat krajem juna da radim za Morta, pišem štosove za *Redova Bilija* i *Haj i Lois*, i pomažem Mortu u crtanju *Redova*.

Mort i njegova porodica živeli su u velikoj beloj kolonijalnoj kući u izdvojenom delu Griniča po imenu Bel Hejven. Kuća je imala pristupačno stepenište koje je vodilo iz predvorja na sprat, i drugo stepenište, usko i izuvijano, koje je vodilo iz kuhinje na drugi sprat. Kroz taj otvor je izašao Džek, sa pićem u jednoj ruci, lulom u drugoj, a na glavi mu je bila kupasta svetlucava kapica, privezana lastišem pod njegovom bradom.

Mort nas je upoznao. Već sam znao za ime Džon Kalen Marfi po njegovom stripu *Veliki Ben Bolt*, i po njegovim ilustracijama za časopise, među kojima je bio i *Liberti*, koji sam prodavao kao dečak na ulicama Detroita. Džek je bio samo jedanaest godina stariji od mene, ali kao Mort i Dik Braun i toliko drugih dobrih crtača, uspeo je brzo da se otisne u posao.

Mort je rekao Džeku da sam došao na istok kako bih crtao stripove, i Džek i ja smo se rukovali. Osmehnulo se i rekao: „Srećno.“

To je bila prva reč koju sam od njega čuo. Biće ih još mnogo u više od pola veka posle toga. Ko je mogao to da zna?

U sledećih nekoliko decenija, često smo se viđali, uglavnom na društvenim

dogadjima – večerama, ceremonijama dodele nagrada, ručkovima. Dok su se godišnja okupljanja povodom nagrade Ruben još održavala u hotelu *Plaza* u gradu Njujorku, Džek i Džoun i Gejl i ja provodili smo dobar deo večeri zajedno, počevši od vožnje metroom u grad, preko sedenja za istim stolom u balskoj dvorani, do klizanja po plesnom podijumu uz vešto izbegavanje dostojanstvenih koraka kroz koje je Rub Goldberg vodio Džindžer Rodžers.

Najbolje od svega bili su sastanci grupe Četvrtak sa ručkom, 10 ili 11 lokalnih scenarista i crtača koji su svi radili kod kuće i okupljali se svakog drugog četvrtka uz vino i klopnu da tračare i razmenjuju uspomene. Sa tim ručkovima smo krenuli početkom sedamdesetih godina dvadesetog veka i oni se nastavljaju i dandanas. Novi ljudi dolaze s vremena na vreme, jednom, kako bismo ih odmerili i procenili; kada se neki član odseli ili umre, imamo spremnu zamenu. Grupa ima ograničeni broj članova, toliko da može udobno da se smesti za prosečnim trpezarijskim stolom.

Moj prvi susret sa grupom dogodio se u Džekovoj kući, pre mnogo vremena, kako se sada čini. Nekoliko godina pre Džekove smrti, rekao sam mu: „Džek, palo mi je na pamet da ti nikad nisam zahvalio što si

me pozvao na *Četvrtke* – otad pa nadalje postalo je to važan deo mog života, kao i za sve nas.“

Džek me je pogledao i rekao: „Nisam te ja pozvao. To je uradio Fred Mejson.“ Proverio sam. Tako je i bilo.

Džon Kalen Marfi je bio čovek sa najboljim replikama koga sam ikada upoznao. On nikada nije uzurpirao razgovor niti uvodio kontroverzne teme. Smeškao se prijazno, nikada nije podizao glas, ali je brzo uzvraćao po završetku tuđe priče.

Jednom, pre dvadesetak godina, govorio sam o predsednicima sportistima. Linkoln je bio dobar rvač, Ajzenhauer odličan igrač bejzbola, Džeri Ford je na koledžu igrao fudbal.

Pomenuo sam da je Vašington bio poznat kao odličan jahač konja i nadodao: „On verovatno ne bi bio dobar u bejzbolu. Naposletku, priča se da je uspeo da baci srebrni dolar preko reke Rapahanok.“

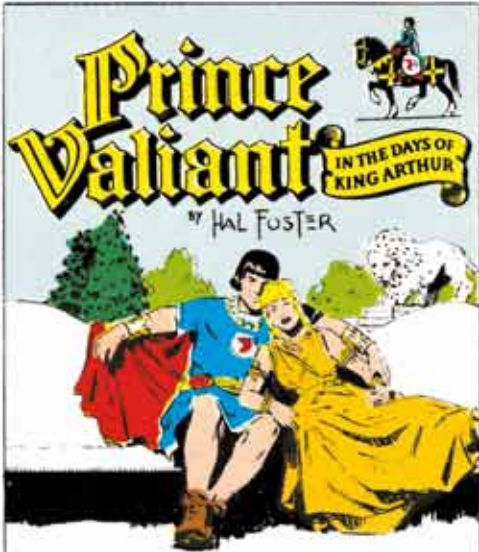
„Da“, rekao je Džek, „ali dolar je u to vreme imao mnogo veći domet nego danas.“

Malo pre samog kraja, Džek i ja smo razgovarali telefonom. Napomenuo sam koliko je dan kišan i siv.

„Hej“, rekao je Džek tiho, „ipak je dan.“

8. mart 2016, Grinič,
Konektikat





DRUGO VALOVO OSVAJANJE ALETE, KRALJICE MAGLENIH OSTRVA, STIŽE DO SREĆNOG KRAJA I OVDE IH OSTAVLJAMO NA NEKO VREME, JER ONO ŠTO IMAJU DA KAŽU MOŽE IMATI SMISLA SAMO ZA ZALJUBLJENE.



SADA, LIŠENE MAJČINOG NADZORA, BLIZNAKINJE SMIŠLJAJU PUSTOLOVINE. „HAJDEMO NA IGRALIŠTE GDE SU DEČACI“, KAŽE VALETA, OTKRIVŠI JAMICE U OBRAZIMA. „TAMO BI TE MAJKA NAJPRE POTRAŽILA“, ODGOVARA KAREN.



ODLUČE SE ZA BAZAR, JER ON IM JE ZABRANJEN BEZ PRATNJE. UZBUĐLJIV JE ZBOG BUČNE MASE KOJA SE TAMO TISKA. „BOJIM SE DA ĆE NAS PREPOZNATI ZBOG MOJE LEPOTE“, NAPOMI-NJE VALETA DOK TREPĆE. „PRIMETIĆE TE SAMO AKO TI TO BUDEŠ POMINJALA“, ODBRUSI KAREN.



PRED JEDNOM TEZGOM PRISETE SE DA SU, KAO I OBIČNO, GLADNE. TAMO KUPE ZAŠEĆERENE URME, SMOKVE UMOČENE U MED, KANDIRANE KAJSIJE, BADEM I UZELE BI JOŠ TOGA DA KRAJ NJIH NIJE PROJAHAO GLASNIK UZVIKUJUĆI: „JAVNA ZABAVA NA GRADSKOM TRGU!“



ODLAZE U GUŽVU I, ZAHVALJUJUĆI ŽUSTROM GURANJU I LAKTANJU, STIŽU U PRVI RED. NIKO IM NIJE REKAO DA SE POGUBLJENJA OBAVLJAJU JAVNO KAKO BI POTLAČENI IMALI MALO VESELJA I RAZONODE. BLIZNAKINJE ODLAZE, ŽELEĆI DA NISU POJELE TOLIKO SLATKIŠA.



IZGUBLJENE I OBUZETE IZVESNOM MUČNINOM, DOLUTAJU DO PRISTANIŠTA... TAMAN NA VREME DA VIDE MOKRU RUKU KOJA SE POMALJA PREKO IVICE KEJA...



... DA BI SE ZA NJOM POJAVIO I MOKAR MLADIĆ. „NAĐITE MI NEKO SKROVIŠTE I DONESITE SUVU ODEĆU. BRZO!“, NAREĐUJE ON. „A ŠTO SE NE VRATIŠ U MORE MEĐU OSTALA LJIGAVA STVORENJA, GDE TI JE I MESTO?“, ODBRUSI KAREN. „GOVORIŠ NEVASPITANO KAO KAKAV MRZOVLJNI ŠKOLARAC“, KIKOĆE SE VALETA.



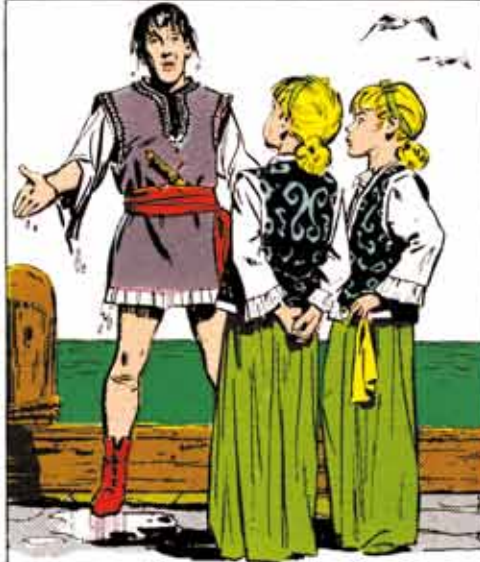
„POZVAĆEMO STRAŽARE. ONI ĆE TE OŠUŠITI I PRONAĆI BEZBEDNO SKROVIŠTE ZA TEBE.“ „NE, NE!“, UZVIKUJE MLADIĆ. „POČUJTE MOJU PRIČU, JER JA SAM ŽRTVA NEČUVENE ZLE KOBI!“

Prince Valiant

IN THE DAYS OF KING ARTHUR
BY HAL FOSTER



„UPRAVO SAM UTEKAO S OČEVE LAĐE, PORODICA POKUŠAVA DA ME NATERA NA NEPODNOŠLJIV BRAK. SAKRIJTE ME DOK LAĐA NE OTPLOVI.“



„NEVESTA JE DEBELA OŠTROKONĐA, JEZICARA I BEZ TRUNKE POŠTOVANJA. NE PRISTAJE JEDNOJ PLEMKINJI DA SE NEPRESTANO KLIBERI SOPSTVENIM KALAMBURIMA.“



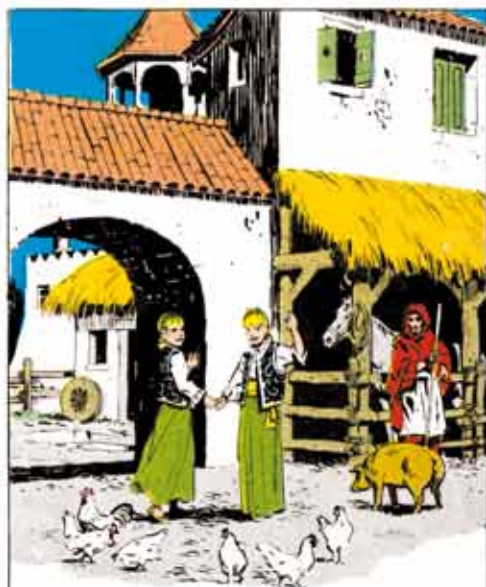
BLIZNAKINJE SE DOGOVARAJU, OČIJU SJAJNIH I NEVALJALIH. „DA LI DA GA ZADRŽIMO? DA. BIĆE ZABAVNO, ALI GDE DA GA SAKRIJEMO?“ „U ŠTALE. POŠTO JE BEGUNAC, MOŽEMO DA GA NATERAMO DA RADI ŠTA MU ZAPOVEDIMO.“



„KAKO SE ZOVEŠ?“, PITA KAREN, MLADIĆ SE USPRAVLJA OHOLO. „JA SAM ZANEDON, SIN VOJVODE ORODINA IZ TORA, GENERALA ARMIJE, GOSPODARA...“
„DOSTA JE BILO, ZEJNI. POKAZAĆEMO TI TVOJE SKROVIŠTE.“



KAD UGLEDA SVOJU SOBU, ON POBESNI. „PA TO JE ČIST BEZOBRAZLUK DA NEKO PLEMENITOG RODA, POPUT MENE, BUDE SMEŠTEN U ŠTALU. ODMAH DA STE MI POSLALE NEKE SLUGE! O, GUVERNER IMA DA ČUJE ZA OVO!“ „GUVERNER JE DOSAD VEĆ SAZNAO DA SI NELEGALNO STUPIO NA MAGLENA OSTRVA“, ODGOVARA VALETA PRIJAZNO.



OBEĆAJU MU DA ĆE POSLATI ŠTALSKOG MOMKA SA SVEŽOM SLAMOM I VEDROM VODE. „POSILAĆEMO TI I OGRISKE IZ KUHINJE.“

1817

12-5



PO SAZNAJNU DA JE MLADOŽENJA UTEKAO, DVE LAĐE SA SVATOVIMA VRAĆAJU SE DO MAGLENIH OSTRVA. NA MLADOŽENJINOJ MAJCI SE VIDI KOLIKO JE UZRUJANA.



UPADAJU U PROSTORIJE LUČKE UPRAVE. „NAŠ PLEMENITI SIN, MOJA BEBA, MORA BITI PRONAĐEN, INAČE ĆE MI SRCE PREPUĆI! PRETRAŽITE SVAKU PALATU, SVAKU KUĆU, PA ČAK I STRAČARE OBIČNOG SVETA!“

Prince Valiant

IN THE DAYS OF KING ARTHUR
BY HAL FOSTER



SVIĆE NOVI DAN I DVE NEDUŽNE DEVOJČICE SE BUDE, A LICA IM BLISTAJU OD IŠČEKIVANJA. ZA DANAS SU SMISLILE IZVANREDNE MUKE NAMENJENE NJIHOVOM ZATVORENIKU...



... ZANEDONU, DŽANGRIZAVOM MLADIĆU KOJI JE ZAHTEVAO DA MU NAĀU SKROVIŠTE. I POMOĀNU DA IZBEGNE NEŹELJENI BRAK.



NOĆ PESPANA U ŐALI NIJE MU POPRILA RASPOLOZENJE. ON TRAIŽI SOBARA, BOLJI SMEŠTAJ, „KAKO I PRILIĆI NEKOME PLEMENITOG RODA, POPUT MENE“.



„SIGURNO JE LEPO BITI PLEMENITOG RODA“, TUGALJIVO ĆE KAREN. „NAŠA MATI RADI ZA VLASTI MAGLENIH OSTRVA.“ „A I NAŠ OTAC JE ZAPOSLEN“, NADODA VALETA. „ON RADI ZA ĆOVEKA PO IMENU ARTUR, A PLAĆEN JE UGLAVNOM OŹILJCIMA.“



DA BI SE SVE JOŠ VIŠE ZAKOMPLIKovalo, STIŹE LAĀA SA BUDUĆOM NEVESTOM, I NJENIM RODITELJIMA NIJE MILO KADA SHVATE DA IM JE KĆI OSTAVLJENA. VALETA JE ODUŠEVLJENA: „MOŹDA ZAPOĀNEMO MALI RAT PA DA JA BUDEM KAO NEKA JELENA TROJANSKA!“ „TAKVO LICE BI ZAISTA DOVELO DO — POTONUĆA HILJADU LAĀA!“, ODGOVARA KAREN.



VESTI O NEVOLJAMA STIŹU I U PALATU. OBE STRANE IMAJU NAORUŹANU LAĀU U LUCI, A BES NARASTA. ALETA POZIVA SVOG ĆOVEKA ZA REŠAVANJE PROBLEMA, AMIJENSA, UĀITELJA DECE, ISTORIĀARA, FILOZOFA I, POVREMENO, DVORSKU LUDU.



POŠTO SU RODITELJI OSTAVLJENE DEVOJKE OŠTEĆENA STRANA, AMIJENS NAJPRE ODLAZI NA NJIHOV BROD, U NADI DA NEĆE MORATI DA RAZĀOVARA SA CMIZDRAVOM, UPLAKANOM, NAPUŠTENOM VERENICOM.



I MADA OTAC SMRKNUTO OŠTRI MAĀ, MLADA DAMA SE VESELO IGRA SA SVOJIM PSOM, I NA NJENOM BUCMASTOM, NASMEJANOM LICU NEMA TRAGOVA SUZA.

Prince Valiant

IN THE DAYS OF KING ARTHUR
BY HAL FOSTER



NESUĐENA NEVESTA JE OSTAVLJENA, A NJENA POBESNELA PORODICA MORA DA SE OSVETI ZBOG UVREDE NJENE ČASTI. SKANDAL SE ŠIRI GRADOM I STIŽE DO PALATE.



POŠTO SU OBE PORODICE MOĆNE, KRALJICA ALETA ŠALJE DIPLOMATSKOG AMIJENSA DA ISTRAŽI OBE STRANE NEVOLJE. NJEGOV RAZGOVOR SA OSTAVLJENOM DEVOJKOM PRIJATAN JE I ON SE TU ZADRŽAVA.



BLIZNAKINJE UŽIVAJU U UZBUĐENJU ZBOG ZAVERE. ONE SU ODBEGLOG MLADOŽENJU BEZBEDNO SMESTILE U ŠTALU. A SAD DA VIDE ŠTA MOGU DA URADE SA DEVOJKOM.



U BOGATIM HALJAMA I U PRATNJI DVA STRAŽARA, ODLAZE U POŠETU DEVOJČINIM RODITELJIMA. PRIMAJU IH ODUŠEVLJENO, JER ČAST JE UGOSTITI KRALJEVSKU PORODICU. A ONE SE UPOZNAJU SA DEVOJKOM — HELEN.



ZEJNI JE NJU OPISAO KAO DEBELU OŠTROKONŊU. JESTE DODUŠE ZAOLJENA, ALI SA ŠIROKIM I PRIJATNIM OSMEHOM, I OŠTROUMNA. SA NJOM SVAKAKO NE TREBA POKUŠAVATI NIKAKVE SMICALICE. AMIJENS, KOJI BLIZNAKINJE I TE KAKO DOBRO POZNAJE, PITA SE KAKVU SU PAKOST SADA SMISLILE.



„DA LI VOLIŠ KONJE?“, PITA VALETA, KOJOJ JE IZHENADA SINULA PAKLENA ZAMISAO. „DA. VOLIM KONJE“, ODGOVARA HELEN. „POĐI ONDA SA NAMA, DA TI POKAŽEMO ARVAKA, SLAVNOG KONJA MOG OCA.“



DIVOTA, VIDETI KAKO HELEN I AMIJENS KORAJU RUKU PODRUKU KRAJ ZEJNIJEVOG SKROVIŠTA I UGLEDATI NJEGOVO ZAPREPASĆENO LICE IZA ODŠKRINUTIH ŠTALSKIH VRATA.



„NIKAD SE NIJE TAKO ŠALILA I SMEŠKALA KAD JE BILA SA MNOM. ONA JE PO PRAVU MOJA I NE BI SMELA NI U KOG DRUGOG DA POGLEDA!“

Prince Valiant

IN THE DAYS OF KING ARTHUR
BY HAL FOSTER



MALI NESTAŠLUK KOJI SU BLIZAKINJE SMATRALE ZABAVNIM OTEO SE KONTROLI I NJEGOVO MESTO ZAUZELA JE PRAVA DRAMA. JER MAJKA ODBEGLOG MLADOŽENJE DIŽE HALABUKU.



DOK OTAC OSTAVLJENE DEVOJKE TIHO UNAJMLJUJE DVOJICU SPOSODNIH UBICA DA OSVETE UVREDU NANETU PORODIČNOJ ČASTI.



ČINI SE DA ĆE SE OVO PRETVORITI U JEDNU OD ONIH KRVNIH ZAVADA IZMEĐU DVE VELIKE PORODICE, U ZAVADU KOJA BI MOGLA DA POTRAJE STOTINU GODINA. KRALJICA IH JE POZVALA KOD SEBE.



MLADIĆEVA MAJKA PRIPOVEDA SVOJU TUŽNU PRIČU I ZAHTEVA DA SE MAGLENA OSTRVA PRETRAŽE KAKO BI SE PRONAŠLO NJENO NESTALO ČEDO. KRALJICA SLUŠA, NEMO PROCENJUJE. TAKOĐE PRIMEĆUJE DA HELEN, OSTAVLJENU DEVOJKU, VIŠE ZANIMA ONO ŠTO JOJ AMIJENS GOVORI NEGO PRAVDA.



VREME JE DA SE DOVEDE BEGUNAC. BORAVAK U ŠTALI NIJE DOPRINEO DA ZEJNI POSTANE IOLE UMILJATIJI. „VI PROSTAKUŠE NE ZNATE KAKO TREBA DA SE OPHODITE PREMA PLEMLSTVU. ZAHTEVAM ODAJE KOJE PRILIČE MOM STATUSU!“ „ČUTI I POĐI ZA NAMA“, NAREĐUJE KAREN.



ZANEDON SE OSEĆA NELAGODNO DOK SLEDI DEVOJČICE. OČEKIVAO JE BOLJE ODAJE, ALI NE I RASKOŠ OVE PALATE.



VELIKE ZAVESE SE OTVARAJU I ZANEDON STUPA U ODAJU ZA AUDIJENCIJE, TAMO SEDI KRALJICA, A IZA NJE JE VELIKI PRINC VALIJANT, DOK DVE MALE „PROSTAKUŠE“ ZAUZIMAJU SVOJA MESTA NA PODIJUMU. O, ŠTA LI MU JE SUDBA KLETA TEK SAD PRIPREMILA?

Prince Valiant

IN THE DAYS OF KING ARTHUR
BY HAL FOSTER



DOŠAVŠI SEBI POSLE TRENUTKA PANIKE ZBOG TOGA ŠTO JE U PRISUSTVU KRALJICE, ZANEDON POGLEDA DEVOJKU KOJU JE OSTAVIO I POMISLI KAKO JE POGREŠIO.



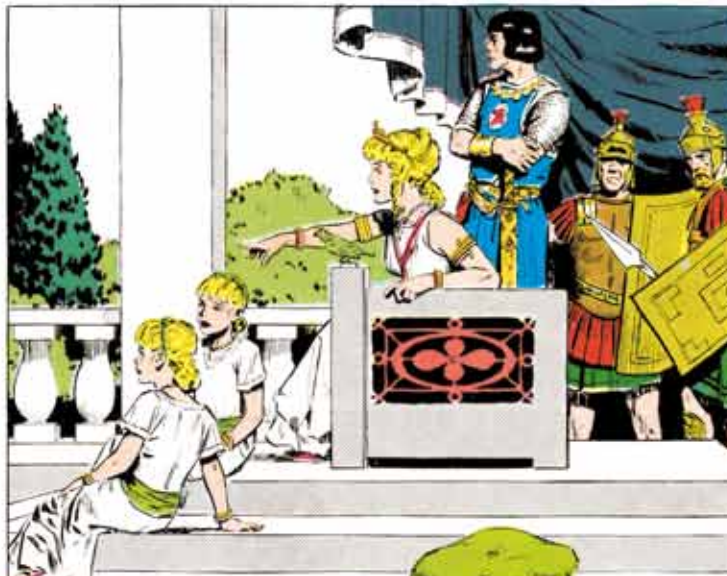
LICE JOJ JE OZARENO DOK SE OSMEHUJE AMIJENSU. ZAR JE ON NJENU DUHOVITOST I HUMOR PROTUMAČIO KAO SARKAZAM I IRONIJU? NJEN OSMEH BI TREBALO DA BUDE UPUĆEN SAMO NJEMU.



„JA ĆU REŠITI CELU OVU STVAR. GOSPA HELEN JE PO PRAVU MOJA, BRAČNI UGOVOR JE POTPISAN, A NJEN MIRAZ PLAĆEN. UZEĆU JE!“



AMIJENSOVO LICE JE BLEDO OD BESA: „A JA SMATRAM DA GOSPA HELEN NIJE POKRETNIA IMOVINA KOJA SE MOŽE ODBACITI I POTOM PONOVO UZETI KAKO SE KOME ĆEFNE. AKO GOSPA ŽELI DA PRIHVATI OVAKO SKROMNOG ZATOČNIKA, LAKO ĆEMO RASPRAVITI OVU UVREDU.“



KRALJICA ALETA DIŽE RUKU: „BRAČNI UGOVOR JE PREKRŠEN I NIŠTAVAN. MIRAZ TREBA VRATITI, A HELENINIM RODITELJIMA PLATITI ODŠTETU DOVOLJNO VELIKU DA POKRIJE NJIHOV GUBITAK. JER KO ĆE SE SADA OŽENITI OSTAVLJENOM DEVOJKOM?“



„A KO NE BI?“ USKLIKNE AMIJENS, SAV CRVEN U LICU. „SVAKO BI, AKO JE PRI ČISTOJ PAMETI... HOĆU REĆI, HELEN JE...“ I TU AMIJENS PREKIDA, POSTIĐEN.



„PA“, PITA KRALJICA, UVEK SPREMNA DA PODRŽI ROMANSU, „DA LI BI TI?“



HELEN PROGOVARA: „GOSPO, KRALJICE, VOLELA BIH DA JA PRVA ČUJEM NJEGOV ODGOVOR NA VAŠE PITANJE. AKO DOZVOLITE, AMIJENS I JA ĆEMO O TOME PORAZGOVARATI NA TERASI.“

Prince Valiant

IN THE DAYS OF KING ARTHUR
BY HAL FOSTER



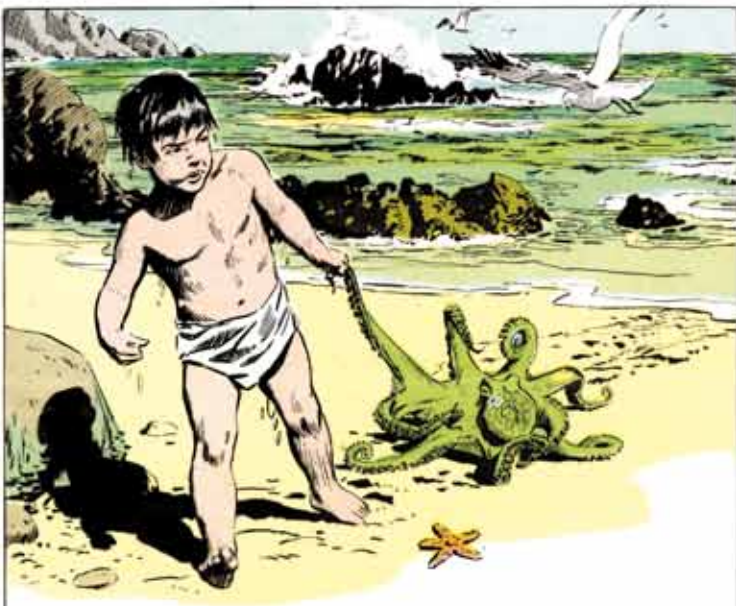
HELEN I AMIJENS SU SE VENČALI I TAKO NAPUSTILI NAŠU PRIČU. IPAK, JAVLJENO JE DA SU ŽIVELI SREĆNO DO KRAJA ŽIVOTA, KAKO PONEKAD BIVA SA NEKIM BRAČNIM PAROVIMA.



SUNČANI DANI PROLAZE BRZO. SVEPRI-
SUTNO MORE ZOVE VALA I ALETU, JER
NUDI UZBUDLJIVI ELEMENT OPASNOSTI.
ONI PLIVAJU DALEKO OD OBALE...



... DOK BLIZNAKINJE PRONALAZE
LITICU ZALIVENU TALASIMA, DOVOLJ-
NO VISOKU DA NESPRETN SKOK
NAGRADE BOLNOM MODRICOM.



GALAN GACA IZMEĐU KAMENJA I PRONALAZI ZANIMLJIVOG
KOMPANJONA, PA GA POZIVA NA OBALE DA SE POIGRAJU.



ALI NJEMU NIJE DO IGRE. MOKAR JE, KLIZAV I SAMO
POKUŠAVA DA STIGNE DO VODE. ZGAĐEN, GALAN
ODUSTAJE. „VRATI SE SVOJOJ MORSKOJ TRAVI,
IONAKO NISI ZABAVAN“, GUNĐA ON DOK NESUĐENI
KOMPANJON NESTAJE U OBLAKU MASTILA.



ARN I MLADI PRINC GIJAN OD DONDARISA,
KOJI PUTUJE MNOGIM ZEMLJAMA JER JE
TO DEO NJEGOVOG OBRAZOVANJA,
POSTALI SU DOBRI PRIJATELJI.



A PRIJATELJSTVO JE SVE DUBLJE POŠTO
GIJAN OKLEVA DA ODE SA MAGLENIH
OSTRVA. MESECI KLIZE KROZ PRSTE, A
ONDA JEDNOG DANA STIŽE PORUKA.

1822

1-9



TVOJ OTAC, KRALJ, MRTAV JE.
ŽIVEO, KRALJU GIJANE! MORAŠ
SE SMESTA VRATITI!

Prince Valiant

IN THE DAYS OF KING ARTHUR
BY HAL FOSTER



PRINC ARN I GIJAN OD DONDARISA, NOVI KRALJ, ODLAZE KUĆI. „MOJIM BEZBRIZNIM DANIMA DOŠAO JE KRAJ, JER ĆE MI DUŽNOSTI VLADANJA KRALJEVSTVOM OSTAVITI MALO VREMENA ZA ZADOVOLJSTVO.“



GIJAN ZAHVALJUJE VALU I ALETI ZA GOSTOPRIMSTVO TOKOM NJEGOVE DUGE POSETE. „DUGO ĆU PAMTITI SVOJ BORAČAK NA MAGLENIM OSTRVIMA I DRUŽENJE S ARNO, ALI MORAM ODMAH POĆI NA OČEVU SAHRANU I SOPSTVENO KRUNISANJE. VOLEO BIH KAD BI ARN MOGAO SA MNOM.“



„SMEM LI DA POĀEM?“, PITA ARN S NADOM. ALETA GLEDA U SINOVLJEVO OZARENO LICE I DOBRO ZNA DA ĆE ON UBRZO POSTATI NEMIRAN, DA ĆE MU ĆAK I DOSADITI MIRAN ŽIVOT KOD KUĆE. „DA, SMEŠ DA POĀEŠ“, ODGOVARA ONA.



TOKOM PUTOVANJA, GIJAN PRIPOVEDA O SVOM KRALJEVSTVU. „DONDARIS JE PUN RASKOŠI I LAGODNOSTI. NAŠE BOGATSTVO POTIČE OD DANKA POROBLJENIH SUSEDA. MIR KOD NAS TRAJE TEK DESET GODINA, ALI ZBOG NJEGA SMO UĆMALI.“



DOK NJIHOVA LAĀA PRISTAJE, GIJAN STEŽE ARNOVU MIŠIĆU. „POGLEDAJ LICA U GOMILI. PRE DVE GODINE, KADA SAM KRENUO NA PUT, OSMEHIVALI SU SE, BILI SREĆNI. SADA IZGLEDAJU POTULJENO, UPLAŠENO, A JA SAM ZABRINUT.“



ALI NA PUTU DO PALATE, DOBRODOŠLICA JE BUĆNA, GOTOVO HISTERIĆNA. „KAO DA OD MENE OĀEKUJU DA BUDEM NEKAKAV SPASITELJ“, MRMLJA GIJAN.

1823



TRI GENERACIJE TIRANIJE IZRODILE SU MRŽNJU I ŹEĀ ZA OSVETOM KOJA SE VIDI U OĀIMA POROBLJENIH LJUDI DOK ZURE PREKO POLJA PREMA DIĆNOM DONDARISU.

1-16



PRINC ARN VIĐA SVOG DRUGA GIJANA VRLO MALO U PRVIM DANIMA POSETE DONDARISU, ZATO ŠTO JE POGREB GIJANOVOG OCA, KRALJA, ISPUNJEN TRADICIONALNIM CEREMONIJAMA. ALI DOK TUMARA PO RASKOŠNOM GRADU, ARN IMA ISTI OSEĆAJ KOJI JE GIJAN POMENUO: ČINI SE DA TU VLADA PRIKRVENI STRAH.



„SUTRA JE DAN MOG KRUNISANJA, ALI NE OSEĆAM SE PRIJATNO. SAVET IZVRDAVA KADA TRAŽIM INFORMACIJE, UVERAVAJU ME DA JE SVE U REDU“, KAŽE ZABRINUTI GIJAN. „OPET, MEĐU NJIMA SE OSEĆA NEPOBITNO PODOZRENJE.“ „MOŽDA“, PRIMEĆUJE ARN, „VLADAJUĆI PLEMIĆI ŽELE DA BUDEŠ OBIČNA FIGURA NA ČELU ZEMLJE.“



KRUNISANJE KRALJA GIJANA. U VELIKOJ DVORANI, POD ISKRZANIM ZASTAVAMA PORAŽENIH ARMIIJA, OKUPLJENI SU PLEMIĆI DONDARISA, U SVEM SJAJU SVILENIH ODORA I BLISTAVIH DRAGULJA. A ARN, KOJI GLEDA SA BALKONA TO RAZMETANJE IZOBILJEM, POMIŠLJA: DONDARIS JE KAO CVET KOJI JE SASVIM PROCVETAO I DOŠLO MU JE VREME DA UVENE.



KRUNISANJE MLADOG KRALJA GIJANA I TRADICIONALNE CEREMONIJE KOJE SU USLEDILE POTRAJALI SU PET DANA. „ARNE, JEDINI PRIJATELJU MOJ, PLAŠIM SE DA SI BIO U PRAVU. PLEMICI ŽELE DA VLADAJU, A DA JA BUDEM PUKA FIGURA.“



„KADA ZATRAŽIM INFORMACIJE O STANJU U DONDARISU, DOČEKUJU ME UČTIVIM IZBEĞAVANJEM I OPTIMISTIČNIM UVERAVANJIMA. AKO JE U KRALJEVSTVU SVE DOBRO, ZAŠTO ONDA MOJ NAROD IZGLEDA PODOZRIVO I GOVORI POLUŠAPATOM?“



ARNU JE UČITELJ REKAO: „ISTORIJA SE PONAVLJA.“ ZATO ON PRIBAVLJA DOZVOLU DA POSETI ARHIV. TAMO SAZNAJE NEKE ZANIMLJIVE ČINJENICE O ISTORIJI DONDARISA.



I O TOME IZVEŠTAVA GIJANA. „OPASNOST PRETI IZVAN ZIDOVA DONDARISA. PRE PEDESET GODINA, ČETIRI PLEMENA ŽIVELA SU U MIRU NA OVOJ ZELENOJ RAVNICI. ONDA JE DOŠAO TORHOLD, TVOJ DEDA I MOĆAN RATNIK, PA JE OSTALA TRI PLEMENA, JEDNO PO JEDNO, POKORIO I UVEO SUROVI DANAK...“



„GUŠIO JE BUNE VELIKIM POKOLJIMA I SVAKI PUT PODIZAO DANAK. LJUDI DONDARISA SLAVILI SU GA KAO VELIKOG OSVAJAČA, KOJI JE NJHOVOM DIČNOM GRADU DONEO BOGATSTVO I RASKOŠ...“



„ONDA JE TVOJ OTAC POSTAO KRALJ I NOSIO JE ROGATU KACIGU I VELIKI MAČ KALAZVER, TAKO DA JE DESET GODINA VLADAUO NELAGODNI MIR.“



„ALI, ARNE, ČEGA SE TO TREBA PLAŠITI?“, SMEJE SE GIJAN. „TI POROBLJENI NARODI NEMAJU NI ORUŽJE NI VOJSKU.“ „IMAJU ONI LJUDSKI DUH KOJI SE BUNI PROTIV TIRANIJE I SAMO ČEKA DAN KADA ĆE IH UJEDINITI NEKI VELIKI VOĐA, A TOG DANA ĆE DONDARIS PASTI.“ ČUVAR ARHIVA PREDLAŽE: „AKO NJEGOVO VISOČANSTVO PRINČ ARN ŽELI DA NASTAVI SA SVOJIM ISTRAŽIVANJEM, JA MOGU OTKRITI NEKE ZANIMLJIVE ČINJENICE.“

Prince Valiant

IN THE DAYS OF KING ARTHUR
BY HAL FOSTER



KRALJ GIJAN RAZMIŠLJA O UPOZORENJI-
MA NJEGOVOG PRIJATELJA, PRINCA ARNA.
TREBA LI DA POVERUJE ČETRNAESTOGO-
DIŠNJEM DEČAKU ILI SVOJIM OPTIMISTIČNIM
GENERALIMA? NAREĐUJE SMOTRU VOJSKE.



PRINČ ARN JE OD NAJMLAĐIH DANA
OBUČAVAN ZA KRALJA, NA DVORU
SVOG DEDE, KRALJA AGUARA IZ
TULE, U ARTUROVOM KAMELOTU, I
KOD SVOJE KRALJEVSKE MAJKE
I OCA. ON SADA KORISTI SVOJU
OBUKU.



UZ POMOĆ ODANOG ČUVARA
ARHIVA, ON URANJA DUBLJE U
PROŠLU I SADAŠNJU ISTORIJU
DIVNOG, RASKOŠNOG DONDA-
RIŠA. NJEGOVA SLABOST JE
OČIGLEDNA.



PRIDRUŽUJE SE GIJANU NA BALKONU, ODAKLE
OVAJ VRŠI SMOTRU VOJSKE. „KAKVA SLAVNA VOJSKA!“,
USKLIKNE GIJAN, „KAKVA PRECIZNOST! VIDI KAKO IM
UGLAČANO ORUŽJE SVETLUCA NA SUNCU. TA DISCIPLINA!“



„ZAISTA SJAJNO“, NAPOMINJE
ARN, „ALI ONI SU OBUČENI SAMO ZA
PARADE. NIJEDAN NJIHOV MANEVAR
NIŠTA NE VREDI U RATU. IMAŠ DIVNU
'FANTOMSKU VOJSKU'. PERGAMENTI
KOJE DRŽIM OTKRIĆE TI KOLIKO JE
DONDARIS BESPOMOĆAN.“



„VIDI, GIJANE, OGROMNI IZNOSI POTROŠENI SU NA VOJSKU — OKLOPE OPTOČENE SRE-
BROM, KACIGE SA PERJEM, ZLATNE ORNAMENTE, PLAŠTOVE OD BOGATOG MATERIJALA —
ALI ORUŽJE JE U ARSENALU RĐALO CELU DECENIJU I BESKORISNO JE. DOĐE LI DO RATA,
NE BI MOGAO DA RAZDELIŠ ČAK NI ORUŽJE ZA ODBRANU.“

1826



DOK JOŠ ON TO GOVORI, RAZBIJENI
OSTACI GRANIČARSKIH JEDINICA PRIMIČU
SE GRADSKIM ZIDINAMA.

2-6



LOŠE VESTI PUTUJU BRZO I USKORO SU VELIKI ZIDOVI DONDARISA PREPLAVLJENI NESPOKOJNIM GRAĐANIMA KOJI ŽURE PREKO POLJA U SVOJU DESETKOVANU POGRANIČNU ARMIJU ŠTO SE VUČE KUĆI.



PRVI PUT U ISTORIJI DONDARISA, PORAŽENI VOJNICI ULAZE KROZ VELIKE BRONZANE KAPIJE NA KOJIMA SU IZREZBARENI SIMBOLI NEKADAŠNJIH POBEDA.



KRALJ GIJAN NAREĐUJE PREŽIVELIMA DA PODNESU RAPORT, A NJIHOVA PRIČA JE ZASTRAŠUJUĆA.

„NAŠA BRIGADA JE ODRŽAVALA RED I SAKUPLJALA DANAK U OSVOJENOM POLDISU. LJUDI SU NAM PRIPREMILI VELIKU GOZBU KAKO BI OBELEŽILI GODINE MIRA KOJI ODRŽAVAMO. POSLUŽILI SU MNOGO VINA, A ONDA, NAJEDNOM, ISUKALI MAČEVE I STUŠTILI SE NA NAS!“



TADA KRALJ ŠALJE GLASNIKE U DVA PUKA KOJI SU ZAPOSELI DORAIN I ĐALEKI HAPLION KAKO BI IH UPOZORILI DA SE POBUNA RASPLAMSALA I REKLI IM DA BUDU U PRIPRAVNOSTI.



KRALJ NE OBRAĆA PAŽNJU NA SVOJE NESPOSOBNE GENERALE I ORUŽARIMA NAREĐUJE DA POČNU SA SPASAVANJEM RATNOG NAORUŽANJA KOJE DESET GODINA LEŽI I RPA. NOĆ I DAN ČUJE SE RIKA KOVAČNICA.



MEĐU PLEMIĆIMA VLADA PANIKA. ONI POZNAJU SLABOSTI DONDARISA I SPREMNI SU DA SE NAGODE SA NEPRIJATELJIMA RADI SOPSTVENE BEZBEDNOSTI. A NJHOV KRALJ NIJE MARIONETA KAKVU SU OČEKIVALI.



MEĐU POROBLJENIMA SE JAVLJA NADA KADA VELIKI VOĐA NIKNE DA POVEŽE ZEMLJE POLDISA, DORAINA I ĐALEKOG HAPLIONA. TADA ONI OKREĆU BESNE POGLEDE PREMA DONDARISU I PRISEČAJU SE DREVNIH RATNIČKIH PESAMA.